

Forfatter: Dalgas, Ernesto

Titel: Udrag fra Lidelsens Vej

Citation: Dalgas, Ernesto: "Lidelsens Vej", i Dalgas, Ernesto: *Lidelsens Vej*, udg. af Henrik Schovsbo, Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, 1993, s. 295.
Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-dalgalideval-shoot-idm139862323183760/facsimile.pdf> (tilgået 27. april 2024)

Anvendt udgave: Lidelsens Vej

med bl.a. sin stedfader ind i en større sammenhæng omkring århundredets formulering af de store generations- og kulturopgør.

I de litteraturhistoriske oversigtsværker markeres Dalgas en gang imellem. Således kort, men indsigtfuldt af Ejnar Thomsen i *Dansk Litteratur efter 1870* (1935), der fremhæver modsætningen mellem de skarpt tegnede småbybilleder og den åndelige dragning. F.J. Billeskov Jansen skildrer i Politikens *Dansk litteratur historie* (1966) Dalgas som den konsekvente subjektivist. Ib Bondebjerg behandler i Gyldendals *Dansk litteraturhistorie* (1984) kort Dalgas og *Lidelsens Vej* sammen med Harald Kidde under begrebet resignation og indre eksil.

Som sagt affødte genudgivelsen af *Lidelsens Vej* i 1963 en hoben dagbladsanmeldelser. Her skal blot nogle få drages frem. I *Jyllands Posten* afviste Johannes Møllehave fra et kristent synspunkt aldeles romanen og frakendte den enhver form for kierkegaardsk dialektik. Henrik Neliendam lagde i *Berlingske Aftenavis* vægt på bogens eksistensdebat og her navnlig på Kierkegaards rolle. Endelig vil jeg fremhæve Peter Brasks kronik i *Berlingske Tidende*: »Verdensomsejling i en nøddeskal», hvor han bredt tager kærlighedssynet og seksualangsten i bogen og tiden op til analyse.

6. Tekstforhold

Førsteudgaven af *Lidelsens Vej* kom i Axel Mielches redaktion 1903 på forlaget Lehmann og Stages Boghandel, det nuværende P. Haase og Søns Forlag. Bogen kom, så vidt det er oplyst, i kommission.

I 1942 udsendtes som tidligere omtalt fragmenter af romanen af Aage Henriksen i *Hasselbalchs Kulturbibliotek* (nr. 18). Det drejer sig om situationen, hvor Salomon erfarer, at han er adopteret, og hans reaktion på det; om soireerne hos etatsråden og diskussionerne med Rector magnificus; om afskeden med Prosa; og hele »Efterskrift».

I 1963 udsendte jeg romanen som billigbog i *Hans Reitzels Serie*, med forord. Her var gennemført en vis normalisering af teksten, idet førsteudgavens vekslen mellem rodemester og kæmner som titel på Salomons stedfar var rettet til gennemgående kæmner, glemte 1. personformer var ændret til 3. person, visse henvisninger til tidligere bortredigerede afsnit var fjernet, og desuden var der skåret en del i det af Mielche og fru Langballe redigerede afsnit om Salomon og re-

volutionen. Det var en læselig, populær udgave; den her foreliggende tredje udgave føres i nogen grad tilbage til førsteudgaven, jf. den tekstkritiske oversigt.

Romanens tekstforhold er som sagt oplyst af Aage Henriksen, og omtalt ovenfor. Her skal blot anføres en argumentation for at aftrykke »Tillæg«, lig manuskripthefte IV (eller D, hos Aage Henriksen).

Siderne 274-278 stammer ikke fra Dalgas' hånd i den skikkelse, de har nu. De er et sammendrag af en længere sammenhæng, og som sådan utilfredsstillende. Jeg kunne her have valgt som i anden udgave stort set at udelade disse sider, men har taget dem med for at give læseren et omfattende indtryk af bogen og dens skæbne. For at vise mest muligt af materialet er disse udsåede manuskriptsider – i det omfang de er bevaret – trykt uden normalisering (side 259-278). Man vil således kunne danne sig et indtryk af den opgave, der meldte sig for familien Langballe og Axel Mielche, da de skulle fremstille et trykmanuskript til bogen.

7. Tekstkritik

Grundlaget for teksten i nærværende udgave er førsteudgaven, 1903. I overensstemmelse med Dalgas' sidste redaktion af værket er der foretaget visse rettelser for at skabe forståelighed og indre konsekvens i teksten og for at skabe formel konsekvens i f.eks. titulatur og grammatisk tal, jf. s. 295 om 1963-udgaven. Desuden er der et enkelt sted indføjet en læsemåde fra det bevarede manuskript, og enkelte henvisninger til afsnit og personer, der er fjernet i Dalgas' redaktion, er slettet. Åbenlyse tryk- og »sjuske«-fejl er stiltiende rettet; inkonsekvent interpunktion er dog fastholdt. Fra afsnittet: »Hvordan var saa Frøken Prosa?» (side 117) og i resten af skildringen af sommeren på Stærmosegaard (og visse steder i henvisninger til denne) opretholdes ikke den fortællerfiktion, der indledes side 10 (den rene 3. personfortælling), men den erindrende Salomon taler selv med. Det forsøg på gennemførelse af Dalgas' sidste redaktion, som er gennemført i resten af teksten, er af flere grunde ikke realiseret i disse afsnit. Dels er det ikke muligt af sproglige grunde, sådan som det ellers kan lade sig gøre ved at rette enkelte inkonsekvente ord, idet der her er tale om en grundlæggende 1. persons-erindringsform. Dels vilie ethvert for-